

Inhoud

Voorwoord	11
Deel 1.	
BELASTINGEN EN FISCAAL BELEID: THEORIE EN EMPIRIE	17
Hoofdstuk 1 – Belastingen in België	19
1.1 Basisprincipes van de belangrijkste belastingen	19
1.1.1 De personenbelasting (BP)	19
1.1.2 De vennootschapsbelasting	24
1.1.3 De roerende voorheffing	25
1.1.4 De grondbelasting	25
1.1.5 BTW	26
1.1.6 Accijnzen	27
1.1.7 Registratierechten	28
1.1.8 Successierechten	29
1.1.9 Andere belastingen	29
1.1.10 Sociale bijdragen	29
1.2 Belastingen in België: hoeveel en waarvoor?	30
1.2.1 Belastingen, sociale bijdragen, verplichte heffingen: basisbegrippen	30
1.2.2 Hoeveel en op welke grondslagen?	33
1.2.3 Waarom belastingen heffen?	37
1.3 De belasting en de belangrijkste economische transacties	38
1.3.1 Het begrip ‘belastingwig’	38
1.3.2 Micro-economische indicatoren van fiscale druk	39
1.4 De verdeling van de ontvangsten en de fiscale bevoegdheden tussen de verschillende overheidsniveaus	42
1.4.1 De gemeenschappen en de gewesten	42
1.4.2 De lokale overheden	45
Hoofdstuk 2 – Fiscale en sociale heffingen: een internationale vergelijking	49
2.1 Internationale vergelijking van de totale fiscale druk	49
2.2 Heffingen op de inkomens uit arbeid	52
2.2.1 Macro-economische impliciete tarieven	52
2.2.2 Micro-economische benadering: gemiddelde en marginale tarieven	54

2.3	De belastingdruk op kapitaal	55
2.3.1	Het nominale tarief in de vennootschapsbelasting	56
2.3.2	Een macro-economische indicator: het impliciete heffingstarief op kapitaal	57
2.3.3	Een micro-economische indicator van belastingdruk op investeringen	59
2.4	Belasting op consumptie	60
Hoofdstuk 3 – Belastingen en fiscaal beleid: theoretisch kader		63
3.1	Belastingwig en excess burden	64
3.1.1	Begrippenkader	64
3.1.2	Belasting en ‘excess burden’	65
3.1.3	De economische weerslag van belastingen	67
3.2	Efficiëntiecriteria of hoe de ‘excess burden’ tot een minimum te herleiden	68
3.2.1	Hoe lager het belastingtarief, hoe efficiënter de belasting	69
3.2.2	Het tweede efficiëntie criterium: een belasting is efficiënter naarmate de grondslag minder prijselastisch is	69
3.2.3	Het derde efficiëntie criterium: een belasting is efficiënter als zij op uniforme wijze wordt geïnd	71
3.2.4	Gevolgen van fiscaal beleid	72
3.2.5	Globalisering en efficiëntie	73
3.3	Belasting en herverdeling	74
3.3.1	Bijdragecapaciteit	75
3.3.2	Billijkheidscriteria	79
3.3.3	Het meten van progressiviteit en herverdeling	83
3.4	De keuze tussen efficiëntie en billijkheid: theorie van de optimale belasting	88
3.4.1	De efficiëntie- en billijkheidscriteria spreken elkaar gedeeltelijk tegen	88
3.4.2	Wat leert de theorie van de optimale belasting?	88
3.4.3	De optimale inkomstenbelasting	90
3.4.4	De optimale verbruiksbelasting	91
3.5	Pigouviaanse belastingen	92
3.5.1	Principes	93
3.5.2	Pigouviaanse milieufiscaliteit	94
3.6	Fiscale uitgaven en fiscale stimuli	95
3.6.1	De werking van fiscale stimuli	95
3.6.2	Het begrip ‘fiscale uitgave’	97
3.6.3	Stimuli, efficiëntie en billijkheid	98
Hoofdstuk 4 – Belastingen en fiscaal beleid in België: keuzes		99
4.1	Keuze tussen efficiëntie en billijkheid	99
4.1.1	De personenbelasting	99
4.1.2	De BTW	106

4.2	De keuze tussen neutraliteit en stimuli	108
4.2.1	Fiscale uitgaven en belastingopbrengst	108
4.2.2	De spaarfiscaliteit	109
4.2.3	De vennootschapsbelasting	112

Deel 2.

PARAFISCALITEIT EN ARBEIDSMARKT 115

Hoofdstuk 1 – Diagnose van de arbeidsmarkt 119

1.1	Brutoloon, nettoloon, loonkost en loonwig	119
1.2	De theoretische equivalentie van werknemers- en werkgeversbijdragen	124
1.3	Grafische analyse van een verandering van de sociale bijdragen op een perfect competitieve arbeidsmarkt	126
1.4	Algebraïsche analyse van de incidentie van sociale bijdragen	127
1.5	Incidentie van de tewerkstellingsubsidies op de Belgische arbeidsmarkt in de realiteit	130
1.5.1	Minimumloon	131
1.5.2	Loononderhandelingen	132
1.5.3	Fricities op de arbeidsmarkt	135
1.5.4	Conclusie	136
1.6	Verskillende modaliteiten om tewerkstellingsubsidies toe te kennen	136
1.6.1	Moeten subsidies op specifieke doelgroepen gericht worden?	136
1.6.2	De keuze tussen structurele en tijdelijke subsidies	138

Hoofdstuk 2 – Overzicht van maatregelen om de loonlast te verlagen (1982-2007) 141

2.1	Algemeen overzicht	141
2.2	Vraagzijde van de arbeidsmarkt: verminderingen van de werkgeversbijdrage en loonsubsidies	148
2.3	Aanbodzijde van de arbeidsmarkt	150
2.3.1	Verlaging van de Personenbelasting	150
2.3.2	Verlaging van de werknemersbijdrage	151
2.4	Diverse premies	151

Hoofdstuk 3 – Evaluatie van maatregelen om de loonkosten te verlagen 153

3.1	Degressiviteit van lastenverlagingen en progressiviteit van de personenbelasting: effect op nettoloon, loonkost en belastingwig	156
3.2	Ex-ante evaluaties met modellen van het Federaal Planbureau	160
3.2.1	Beschrijving van de drie loonscenario's	160
3.2.2	Effecten van maatregelen om de (para)fiscale druk te verminderen	162
3.2.3	Maatregelen voor compenserende financiering	170
3.2.4	Een counterfactual oefening met het LABMOD-model	175

3.3	Ex-ante evaluaties met een algemeen evenwichtsmodel	177
3.3.1	Gerichtheid op doelgroepen en jobverdringing door overkwalificatie	177
3.3.2	Fricties en stromen op de arbeidsmarkt	178
3.3.3	Een algemeen evenwichtsmodel met perfecte segmentatie van de arbeidsmarkten	179
3.3.4	Ijking van het model	182
3.3.5	Resultaten van de simulaties	184
3.3.6	Een algemeen evenwichtsmodel met jobverdringing door overkwalificatie	186
3.3.7	Conclusies	189
3.4	Ex-ante evaluatie van de hervorming van de personenbelasting en werkbonus met een micro-econometrisch model van arbeidsaanbod	190
3.4.1	De hervorming van de personenbelasting en de werkbonus	191
3.4.2	Methodologie en data	195
3.4.3	Potentiële tewerkstellingseffecten van beide hervormingen	198
3.5	Micro-economische ex-post evaluaties van de lastenverlagingen	201
3.5.1	Beschrijving van de steekproef en de gegevens	203
3.5.2	Impact van de structurele verlagingen van de sociale bijdragen	203

Deel 3.

OPENBARE FINANCIËN IN EEN FEDERALE STAAT 215

Hoofdstuk 1 – Begrotingsfederalisme 217

1.1	De eerste theorieën over begrotingsfederalisme	220
1.1.1	De verdeling van de bevoegdheden inzake uitgaven	220
1.1.2	Bevoegdheidsverdeling inzake belastingheffing	224
1.1.3	Intergouvernementele transfers	227
1.2	De tweede generatie theorieën over begrotingsfederalisme	228
1.3	Conclusie	237

Hoofdstuk 2 – Het Belgisch federaal systeem 239

2.1	De opkomst van de federale staat in vijf staatshervormingen	239
2.1.1	De staatshervormingen voor 1989	239
2.1.2	De staatshervorming van 1988-1989	242
2.1.3	De staatshervorming van 1993 ('het Sint-Michielsakkoord')	245
2.1.4	De Lambermontstaatshervorming	246
2.1.5	De BFW in werking	251
2.2	Lokale overheden	252
2.2.1	De inkomsten van de lagere overheid	252
2.2.2	De uitgaven van de lagere overheid	254

Hoofdstuk 3 – Drie vraagstukken over het Belgisch federaal stelsel in zijn huidige vorm	257
3.1 Solidariteit en vereveningsmechanismen het Belgisch federaal stelsel	258
3.1.1 Interregionale financiële transfers: definitie	258
3.1.2 De grootte van de financiële solidariteitstransfers	260
3.1.3 De evolutie van de interregionale transfers	261
3.1.4 Transfers in perspectief	263
3.2 Coördinatie van het budgettair beleid: stand van zaken en uitdagingen	266
3.2.1 Coördinatiemechanismen in België	267
3.2.2 Werking van de coördinatie van het begrotingsbeleid	269
3.2.3 Evaluatie van de begrotingscoördinatie	273
3.3 Welke fiscale autonomie voor de Gewesten?	274
3.3.1 Evaluatie van de fiscale autonomie	274
3.3.2 Uitbreiding van de fiscale autonomie?	277
De redacteurs	281
De auteurs	281
Bibliografie	283